

10. Кашуба Я. М. Корупція та відповідальність за корупційні діяння : навч. посіб. / Я. М. Кашуба. - Львів : ПАІС, 2007. - 110 с.

11. Воронцов С.А., Понеделко А.В., Зирянов С.Г. Індикатори корупційної діяльності в системі державної влади і місцевого самоврядування // Соціум і влада. 2017. - № 1 (63). - С. 30-37.

Тихоступ Н.М.,

здобувач вищої освіти 1 н/г НАВС,

Стрельченко О.Г.,

к.ю.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ СФЕРИ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Адміністративно-правовідносини, що виникають під час обігу лікарських засобів, безумовно, потребують прискіпливішої уваги з боку держави (в особі відповідних уповноважених публічних органів). Перш за все, це пов'язано із соціальною значущістю фармацевтичної продукції, що має безпосередній вплив на одну з найвищих соціальних цінностей – здоров'я людини. Регулювання відносин, що виникають у будь-якій сфері за допомогою правових норм, передбачає їх захист, у тому числі шляхом застосування до правопорушників заходів юридичної відповідальності. Фармацевтична галузь, враховуючи її соціальне значення, не може розвиватись без відповідного механізму правового регулювання, що, у свою чергу, передбачає налагоджену систему юридичної відповідальності. Для ефективного розвитку та захисту правовідносин, котрі виникають у фармацевтичній сфері, необхідне існування всіх видів юридичної відповідальності, але особливо важливе місце посідає адміністративна відповідальність, головним призначенням якої є запобігання та недопущення заподіяння значної шкоди цінностям, що охороняються законом, і, перш за все, здоров'ю людини. Особливістю адміністративної відповідальності є надзвичайно широкий правовий аспект регульованих суспільних відносин. За допомогою адміністративно-правових норм впорядковуються відносини у багатьох галузях суспільного життя,

зокрема й у фармацевтичній сфері як складовій у галузі охорони здоров'я.

Як свідчить практика переважна більшість медичних працівників у сфері обігу лікарських засобів та навіть керівників закладів охорони здоров'я мають поверхове уявлення про адміністративно-правову відповідальність, яка встановлена чинним законодавством за правопорушення у сфері обігу лікарських засобів. При цьому знання про підстави, види і наслідки юридичної відповідальності, з одного боку, дисциплінує фармацевтичних працівників, а з іншого – зменшує ймовірність безпідставного притягнення їх до відповідальності.

Але незважаючи на зазначене, за підрахунками експертів із Всесвітньої організації охорони здоров'я, в Україні через лікарську недбалість щодня помирають 6–7 хворих і втричі більше стають інвалідами, а медики практично не несуть відповідальності за лікарську недбалість та халатне ставлення до пацієнтів і своїх обов'язків.

Одна із причин такої ситуації, полягає в тому, що згідно з чинним законодавством медичного та фармацевтичного працівника можна покарати за неналежне виконання професійних обов'язків, тільки якщо це призвело до тяжких наслідків, але якщо тяжких наслідків немає, а неналежне виконання обов'язків існує, то лікарі фактично залишаються без покарання за свої дії.

Зважаючи на збільшення кількості позовних заяв громадян щодо неналежного надання медичної допомоги та обігу лікарських засобів, проблемам юридичної відповідальності медиків за професійні правопорушення треба приділяти значно більше уваги.

Доцільно також відзначити, що правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні визначають Основи законодавства України про охорону здоров'я [1] та Закон України «Про лікарські засоби [2].

Так, відповідно до ст. 80 Основ особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством.

Відповідно, розгляд адміністративної та дисциплінарної відповідальності в ракурсі питань юридичної відповідальності фармацевтичних працівників виправданий у зв'язку з тим, що адміністративні та дисциплінарні порушення негативні самі по собі й створюють передумови для виникнення майнових та кримінальних правопорушень. Тому розкриття основних особливостей

адміністративного і трудового законодавства щодо правопорушень фармацевтичних працівників необхідне й актуальне. Розгляд у єдиному блоці адміністративних і дисциплінарних правопорушень пояснюється тим, що часто вони поєднуються в одному медичному та фармацевтичному правопорушенні. Порушення норм адміністративного права нерідко супроводжується дисциплінарним порушенням, і в цьому випадку відповідальність фармацевтичного працівника може настати як тільки за одним видом правопорушення, так і одночасно за кількома.

Адміністративна відповідальність фармацевтичного працівника – це різновид юридичної відповідальності, що полягає в застосуванні до фармацевтичного працівника, які вчинили адміністративні проступки, особливих санкцій – адміністративних стягнень.

Сучасна ситуація розвитку охорони здоров'я в Україні, коли створена нормативно-правова база медичної та фармацевтичної діяльності, формується медичне право, свідчить про значущість адміністративного права та адміністративно-правової відповідальності як дієвого засобу регламентації всієї сфери медичної та фармацевтичної діяльності.

Слід зазначити, що суспільні відносини, які регулюються адміністративним правом, переважно є владними відносинами. Разом з тим, значною мірою останнім часом починає втілюватись у життя ідеологія «публічно-сервісної» основи сучасного адміністративного права, сутність якої полягає у служінні держави (та її інститутів) людині.

В той же час, ключовою ознакою адміністративно-правових відносин є те, що в них завжди бере участь суб'єкт, який представляє інтереси держави, тобто публічно-правові інтереси. У вказаних відносинах втілюється в життя державна політика, державна ідеологія.

Для розумінні ролі та значення такого виду відповідальності медичних працівників наведемо загальні принципи адміністративної відповідальності. До них належать:

Підтверджує нашу думку щодо меж застосування інституту адміністративної відповідальності за правопорушення у фармацевтичній сфері аналіз окремих статей Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Так, глава 5 КУпАП «Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення» визначає положення про притягнення до адміністративної відповідальності, зокрема за:

1. незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44);

2. за порушення обмежень, встановлених для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності (ст. 44-2);

3. за порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів (ст. 45-1).

Доцільно відзначити й таку адміністративну відповідальність у сфері фармацевтичної діяльності, яка передбачена главою 9 КУпАП «Адміністративні правопорушення у сільському господарстві».

1. Порушення ветеринарно-санітарних правил», а саме за ввезення в Україну, вивезення з України, транзит через її територію, вивезення з карантинних зон або ввезення до них об'єктів регулювання, які не пройшли фітосанітарного контролю (ст. 106).

Відомо, що у фармацевтичній сфері можуть бути адміністративні правопорушення, що безпосередньо пов'язані з процесом виробництва, транспортування та реалізації лікарських засобів; саме вони передбачені

у главі 13 КУпАП «Адміністративні правопорушення в галузі стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації»:

1. введення в обіг або реалізація продукції, яка не відповідає вимогам стандартів (ст. 167);

2. випуск у продаж нестандартної продукції (ст. 168);

3. виконання робіт, надання послуг громадянам-споживачам, що не відповідають вимогам стандартів, норм і правил (ст. 168-1);

4. випуск у продаж продукції з порушенням вимог щодо медичних попереджень споживачів тютюнових виробів (ст. 168-2);

5. недодержання стандартів при транспортуванні, зберіганні і використанні продукції (крім харчових продуктів) (ст. 170) тощо.

У главі 15 КУпАП «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління» передбачена відповідальність

за невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів (ст. 188-10);

невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків, а так само інших законних вимог посадових осіб органів державної санітарно-епідеміологічної служби (ст. 188-10);

невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з контролю за цінами (ст. 188-З).

Враховуючи соціальний, охоронно-оздоровчий аспект діяльності із забезпечення населення лікарськими засобами, її орієнтованість на людину, вважаємо, що зазначені статті КУпАП передбачають відповідальність осіб, які винні у правопорушеннях саме у фармацевтичній сфері.

Саме тому, вважаємо за необхідне, виокремити окрему главу, яка присвячуватиметься адміністративним правопорушенням, які посягають на суспільні відносини у сфері обігу лікарських засобів, що є позитивним явищем. Відповідно це має бути основою для покращання як правового забезпечення фармацевтичної діяльності, так і функціонування самої системи охорони здоров'я населення в цілому.

Література:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада. 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. ст.19.

2. Про лікарські засоби: Закон України від 04 квітня 1996 р. № 123/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 22. ст. 86.

Волох Д.О.,

студент 2-КН курсу НАВС

Волох О.К.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ В ЗАКОНОПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання важливості дотримання принципу правової (юридичної) визначеності як складової верховенства права неодноразово піднімалися у рішеннях Конституційного Суду України. Вони залишаються актуальними і нині. Продемонструвати нехтування з боку ініціаторів законопроектів можна на такому прикладі.